

“El dolor ens pot fer aprendre coses de nosaltres que desconeixíem”

Anna Tortajada (Sabadell, 1957), traductora de l'alemany i autora de relats juvenils i infantils, i de novel·la històrica, en publica una de contemporània, a Amsterdam Llibres, *Les habitacions tancades*.

—La intenció era aprofundir en el pes del dolor que la mort d'una filla petita causa a la mare?

—No. La intenció era veure com un dolor així ens pot fer aprendre coses de nosaltres mateixos que desconeixíem, i a gestionar-les.

—Per tant, tenim, a la primera part, què ens descobreix de nosaltres i, a la segona, com hi reaccionem?

—Sí. El dolor en si mateix és improductiu. Depèn de què en fem. Ella, d'entrada, es dóna, però després, es demana: a partir d'aquí què puc fer?

—Heu volgut que fos un cas típic, fins i tot la part corresponent a la relació de la protagonista amb la seva mare, que, arran de la mort de la néta, torna a casa per viure amb la filla, tota una nosa per a la protagonista?

—No, no em vaig plantejar que fos típic, sinó explorar els mecanismes que tenim. La manera de reaccionar per la mort de la filla va molt lligada a la manera com es va relacionar amb la mare. I, en un moment que hi ha un terrabastall, és quan podem canviar hàbits adquirits, comportaments, reaccions, girar el punt de vista i adoptar una manera personal de fer les coses.

—La llibreta on exterioritza els seus sentiments i que escriu com a teràpia per fer front al dolor, és el llibre?

—No, no, perquè el llibre s'escriu des de fora d'ella.

—Però sembla escrit des de dins d'ella. El relat és molt interioritzat.

—Perquè volia que el protagonista fos el món interior, que no passés res a fora, sense distraccions, amb només uns tocs externs: la mare, el marit, la filla... És només ella i només ella pot resoldre la seva vida. Tot el que li diu la mare en una situació com aquesta és igual, t'ho has de resoldre tu. És la soledat de l'ésser humà davant del que realment li passa.

—Sou reiterativa, reforceu les idees amb sinònims. Per donar més intensitat, més força, als sentiments?

—Per crear aquest ambient claustrofòbic, d'estar ficat en un

Anna Tortajada publica la novel·la *Les habitacions tancades*, a Amsterdam Llibres.

laberint del qual has de buscar la sortida.

—Cada capítol va dedicat a un tema. Per reforçar aquest to claustrofòbic?

—Exacte. És com anar a les palpenes. Què li passa, què vol: burxar i remenar fins a arribar al fons del que li passa i per què se sent ensorrada. És lògic que s'hi senti. Però per què aquesta reacció? De fet, la mort de la neta, la pèrdua, només és un detonant. Ensorra la ficció del que era la seva vida.

—La frase és curta i, a vegades, d'una sola paraula, seguida de més paraules. Per buscar la profunditat?

—És un intent de definir, de trobar l'expressió que encaixi més en allò que es vol descriure, de la mateixa manera que ella, amb la llibreta, vol delimitar tota aquesta allau de sentiments brutal. És posar-los un límit. Atrapar-los i, un cop atrapats, tenir-los clars.

—El drama es fa tan proper que sembla autobiogràfic. És un terreny

que heu viscut de prop?

—No. És pura ficció. Passa que tots coneixem el sentiment de pèrdua, que es concreta aquí en la mort de la filla, però el que m'interessa és la pèrdua i que això implica que s'ensorra tot.

—Vàreu tenir clar el final, des del principi?

—Sí, perquè el que m'interessava era la capacitat de superació, que és possible sortir de qualsevol pou. La idea del llibre és: se'n sortirà i, a més, enfocarà la vida millor. Perquè, si no, semblaria que estem abocats a una mena de fatalisme i no és cert. Instal·lar-se en la tragèdia em sembla l'opció més còmoda.

—Tot i que la protagonista sigui la mare, no és una mica injust que del seu home no en sapiguem gairebé res, ni com l'afecta el dolor?

—No sé quin procés ha seguit, perquè s'ho passa sol. Potser sí que és una mica injust, però també li he fet justícia perquè l'he fet un home molt sencer, molt equilibrat, molt respectuós.

—En català no es publiquen gaires novel·les de sentiments com la vostra. Penseu que heu fet un llibre inusual?

—Tant de bo! M'agrada parlar de la complexitat de les persones, de sentiments. És allò que dic: endins, endins...

Lluís Bonada